

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

**Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:**

**[kvasha.n.v@gmail.com](mailto:kvasha.n.v@gmail.com) або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,**

**але не пізніше 20:00**

### Урок № 33

**Дата: 01.03.2023**

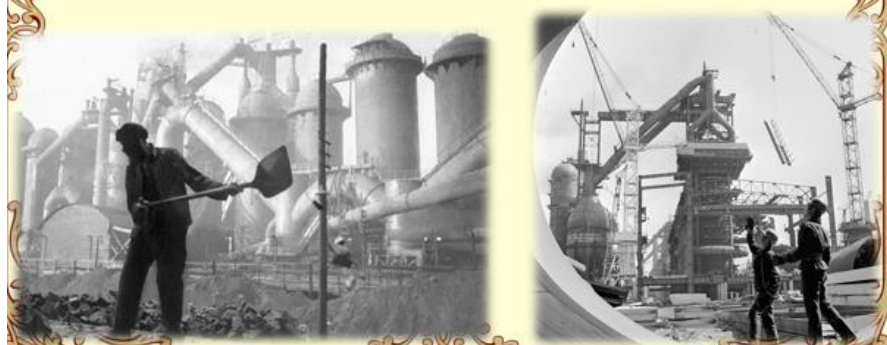
**Тема:** Стан культури в роки індустріалізації

**Мета:** охарактеризувати стан культури в роки індустріалізації; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого та патріотизм до Батьківщини

**Хід уроку:**

У роки другої п'ятирічки 1933–1937 рр. в Україні стали до ладу гіганти металургійної промисловості - "Запоріжсталь", "Криворіжсталь", "Азовсталь", а також Новокраматорський завод важкого машинобудування – один із найбільших в Європі.

#### 1934р. Київ знову став столицею УСРР



Виконання перших п'ятирічок не були розраховані на підвищення матеріального добробуту населення. Більшовики намагалися скористатися ентузіазмом мас, а також неоплачуваною працею мільйонів безневинно ув'язнених.

Створювались ГУТАБи (рос. ГУЛАГ) — Головне управління виправно-трудових таборів, трудових поселень і місць утримання, що існувало в СРСР у 1934—1956 рр.



Економічні перетворення, що відбулися в 1920—1930-х рр., спричинили зміни в соціальній структурі суспільства. Внаслідок заборони приватної власності та приватного підприємництва зникли такі соціальні верстви, як підприємці, селяни-власники, ремісники-кустари, особи вільних професій (адвокати, юристи та ін.) Соціальна структура суспільства складалася з робітничого класу, колгоспного селянства та інтелігенції (інженери, лікарі, учителі та ін.).

- розвиток авіаційної промисловості: літакобудівні заводи в Харкові та Києві; авіамоторний у Запоріжжі наприкінці 30-х років щорічно випускав понад 4 тис. двигунів для військових літаків
- частка України в промисловості СРСР становила: у видобутку вугілля — 50,5 %, залізної руди — 67,6 %, у виплавці чавуну — 49,7 %, виробництві сталі — 48,9 %
- 8-годинний робочий день та 7-денний робочий тиждень у промисловості
- покарання за самовільне залишення працівниками підприємств, відсутність асигнування на підвищення життєвого рівня трударів
- у 1939 р. асигнування на потреби армії — чверть державного бюджету СРСР

Освіта	Здобутками освіти стали ліквідація неписьменності населення (наприкінці 1930-х рр. неписьменні складали лише 15% дорослого населення), запровадження загальної обов'язкової початкової освіти, початок переходу до загальної семирічної освіти, збільшення кількості технікумів і ВНЗ, відновлення діяльності Харківського, Київського, Одеського, Дніпропетровського університетів. Однак згорання українізації та поширення русифікації призвели до скорочення кількості навчальних закладів з українською мовою навчання
Наука	Значних успіхів досягла наука: працювали Всеукраїнська академія наук (ВУАН), Український фізико-технічний інститут у Харкові, Інститут електрозварювання ВУАН. Широке визнання одержали наукові дослідження вчених І. Курчатова, Д. Ландау (ядерна фізика), М. Боголюбова, М. Крилова (нелінійна математика), Ю. Кондратюка (розробка теорії космічних польотів), Є. Патона (електрозварювання), О. Богомольця (патологанатомія), О. Палладіна (біохімія), М. Холодного, А. Саєгіна, І. Агола (генетика), М. Грушевського, Д. Багалія, М. Яворського (історія). Проте чимало відомих вчених було репресовано, зокрема І. Агол, М. Яворський, Ю. Кондратюк та ін., помер при загадкових обставинах М. Грушевський
Література	Розвиток літератури характеризувався ліквідацією літературно-художніх об'єднань, що виникли у 1920-ті роки, і створенням Спілки радянських письменників України (1934 р.), насадженням єдиного творчого методу — <u>соціалістичного реалізму</u> , переслідуванням діячів національної культури. В умовах ідеологічного контролю виходили твори П. Тичини, В. Сосюри, М. Рильського, М. Бажана, Ю. Яновського, Ю. Смолича, які були змушені пристосовуватися до тоталітарного режиму. Чимало письменників стали жертвами сталінських репресій, зокрема М. Яловий, О. Вишня, Г. Косинка, О. Досвітній та ін., покінчив життя самогубством М. Хвильовий
Мистецтво	Подібні процеси відбувалися в театральному мистецтві (актори П. Сакаганський, М. Садовський, Н. Ужвій), музичному мистецтві (композитори Л. Ревуцький, Б. Лятошинський, К. Данькевич), кіномистецтві (режисери О. Довженко, І. Пир'єв), живописі (художники М. Бойчук, Ф. Кричевський). Припинив існування експериментальний театр «Березиль», а його режисер Л. Курбас загинув у концентраційному таборі. Вигучалися з прокату фільми режисера О. Довженка. Заарештували й розстріляли понад 300 кобзарів і лірників, яких зібрали начебто на Республіканську олімпіаду в Харкові

## Урок № 34

Дата: 01.03.2023

Тема: Стан культури в роки індустріалізації



**Мета:** охарактеризувати стан культури в роки індустріалізації; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого та патріотизм до Батьківщини

**Хід уроку:**

У 1930р. прокотилася хвиля арештів діячів української науки, культури й автокефальної церкви. Їм приписувалося створення контрреволюційної організації під назвою "Спілка визволення України", яка шляхом збройного повстання начебто збиралася повалити радянську владу в Україні. Серед них був і С. Єфремов.

Репресії 1930-х рр. торкнулися близько 500 письменників і поетів. Нищення молоді порослі представників української культури, літераторів і митців назвали "розстріляним відродженням".

## Репресії проти української інтелігенції



Партійне керівництво проголосило другу п'ятирічку (1933—1937 рр.) «п'ятирічкою знищення релігії». Розпочалося масове закриття і нищення церков (Михайлівський Золотоверхий собор у Києві, Свято-Миколаївський собор у Харкові), нищення й вивезення за кордон ікон та інших культурних цінностей.

...у русифікаторську політику царизму.

**Масові репресії.** Масова кампанія репресій розгорнулася після вбивства 1 грудня 1934 р. більшовицького діяча С. Кірова. У той же день ухвалено постанову про порядок розгляду звинувачень у підготовці чи здійсненні терористичних актів, яка відводила на слідство у цих справах не більше 10 днів. Справи розглядалися без прокурора й адвоката. Оскарженню чи помилуванню не підлягали. Смертну кару могли застосовувати до звинувачених осіб, починаючи з 12 років. Вирок мав виконуватися негайно. Слідство велося із вживанням до арештованих найжорстокіших тортур. Ця практика в 1937 р. була навіть узаконена.

У 30-х рр. репресії охопили всі категорії населення. Вони торкнулися навіть найвищого керівництва України (загинули всі, крім Г. Петровського). У 1937–1938 рр. сильно постраждали від переслідувань військові. Найбільше серед репресованих було селян і робітників, оскільки їх була основна маса населення. Але, якщо рахувати у відсотках, найбільше постраждала інтелігенція.

Масові репресії були важливою умовою функціонування тоталітарного режиму, оскільки вони:

- у політичній сфері придушували опозиційні сили, нейтралізували потенційних противників системи, блокували розвиток громадянського суспільства, давали змогу повністю контролювати розвиток суспільних процесів;
- в економічній сфері — сприяли підтриманню основного стимулу до праці — страху, забезпечували систему майже дармовою робочою силою;
- у соціальній сфері — розколювали суспільство, протиставляли його верстви одна одній, створювали атмосферу взаємної підозри та недовіри, забезпечували збереження дисципліни та єдності.

**Ідеологізація суспільного життя, культ особи:**

- установа монополії комуністичної ідеології, яка базувалася на марксизмі-ленінізмі;
- ідеологізація освіти та культури, жорстка цензура, контроль над засобами масової інформації;
- повне підкорення особистості інтересам держави та колективу, ідеологічне виправдання терору;
- партійний контроль над діяльністю інтелігенції, культ особи Сталіна, поширення міфів про його мудрість.

Хвиля репресій спрямовувалась і на членів комуністичної партії. Найбільших переслідувань зазнали ті українські комуністи, які активно проводили політику українізації. Сталінський терор був спрямований також і на військових. Найбільші масштаби репресій відбувалися в 1937р., "велика чистка" охопила весь советський союз, жертвами сталінської сваволі стали всі категорії населення.

**Основний пам'ятник Національного історико-меморіального заповіднику «Биківнянські могили», створеного на місці поховання реприсованих людей «великої чистки».**



**Питання для самоперевірки:**

1. Які основні завдання ставила перед собою радянська влада у культурній сфері?
2. Сформулюйте й обґрунтуйте власну позицію стосовно впливу радянської влади на розвиток культури України.

**Домашнє завдання:** дати відповіді на питання для самоперевірки, законспектувати матеріал з теми

**Рекомендована література:** Власов В.С. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / В.С. Власов, С.В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2018. – 256 с.

**Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:**  
[kvasha.n.v@gmail.com](mailto:kvasha.n.v@gmail.com) **або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,**

**але не пізніше 20:00**